

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Quovsque diuinatio per somnia licita esse possit. Punct. 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

Restat ergo, ut ea possis cognoscere auxilio Dei, vel ope demonis. Deus autem, ut supra dictum est non se immiscet his vanis, futilibus, falsisque regulis Astrologiae. Ergo ope demonis ea cognoscis. Non quia ipse demon ex altiorum aspectu colligit quid homo libere facturus sit, hoc enim est impossibile: sed quia ipse demon, ut artem suam commodet, & discipulos ad se pertrahat in malumque consumet sub regulis Astrologiae futura praedicit, quae tamen ipse, ut sic praedicta succedant, manum apponit. Quare illis regulis utens ac oculata cognoscenda tacite saltem demonis auxilium invocat.

5. Quocirca solum est difficultas; an liceat ex astris hos futuros eventus, & occulta facta praedecere non certo, sed probabiliter tantum. Affirmant Caetan. 2. 2. q. 95. art. 5. paulo post prius prius, *vers. in articulo eodem*, & in fine. Valen. *diff. 6. q. 12. p. 3. vers. am vero*, Martin. Delrio *lib. 4. de iur. mag. cap. 3. q. 1. concl. 2. Toler. lib. 4. sum. c. 15. n. 6.* Et moueri possunt; qui naturaliter vniuersique suam naturalem propensionem, & inclinationem sequitur, sed ad hanc inclinationem alia non leuiter conducunt, Ergo ex illis factum probabiliter vniuersique facta enunciat possunt.

Dicendum ergo est: ex solis astris haec praenunciare absolute, tamen non certo praenunciatur, est superstitio; quia ex astris humana industria deduci non potest cognitio probabilis horum euentuum. Tum quia non possunt omnia astra concurrentia cognosci, & quae cognoscuntur, imperfectissime cognoscuntur. Tum quia astra non sunt causae immediatae liberorum effectuum, sed ad summum naturalium inclinationum. Tum quia ab astris causis subleuariis eorum influenzae sepius impeditur. Tum & praecipue quia contra propriam propensionem, & inclinationem peccatam vniuersique Dei auxilio adiutus procedit. Non ergo ex regulis Astrologiae inuestigari potest cognitio probabilis; alius non dicitur Ieremias *cap. 19. A signis Caeli nolite timere; quae timent gentes quia leges populorum vanae sunt*: nam si ex astris cognitio probabilis futurorum euentuum haberi posset, neque essent vanae leges populorum, sed prudentes; neque irrationabile, & vanum sed potius prudens illa timere. Cum ergo ex solis astris cognitio probabilis haberi non possit, restat, ut illam habeas ex doctrina demonis, & eius auxilio: cum ex Dei reuelatione clarum sit illam non haberi: Sic valent. 2. 2. *diff. 6. q. 12. part. 3. vers. si autem huiusmodi*, Martin. Delrio *lib. 4. de iur. mag. cap. 2. quaest. 3. Suarez tom. 1. de Relig. lib. 2. de superstit. cap. 11. num. 31. Sanchez lib. 2. de decalog. cap. 38. num. 33. Lessius lib. 2. cap. 43. dub. 6. num. 42.*

6. Dixi, si ex solis astris haec praenunciatur probabiliter: nam si solum tenuissima coniectura, & quae inclinationem ab astris impressam non excedit, non videtur superstitio esse, ut supponunt supradicti Doctores; at haec coniectura cum tenuissima sit, non est sufficiens ad iudicium de euentu futuro absolute ferendum. Quod non solum ex astris, sed etiam ex aliis circumstantiis temperaturae hominis, & conditionis, consuetudinis in operando satis nota praenunciatur futuri euentus probabiliter, non videtur superstitio esse: quia non absolute, & infallibiliter praenunciatur, sed sub illa coniectura, & probabilitate, quae in tali complexo causarum videtur contineri. Sic Suar. & Sanchez *supra*.

7. Maior autem dubitatio est: an motu Sixti V. etiam haec praedictio coniecturalis quantumvis tenuissima prohibeatur, non solum pro foro externo, & iudiciali, sed etiam pro foro conscientiae? Affirmat Sanchez *lib. 2. cap. 38. num. 34. Salas 1. 2. q. 9. art. 5. tract. 5. diff. 2. sect. 3. num. 36.* Iacob. de Grassis *lib. 2. suarum. decis. cap. 5. n. 19.* quibus videtur consentire Fatimac. de heresi *q. 18. n. 59.* Probant; quia Sixtus V. statuit, ut contra facientes iudicia, & natiuitates hominum quibus de futuris contingebis successibus fortuitisque casibus, aut actionibus ex humana voluntate pendentibus aliquid euentuum affirmare audeant, etiam id certo non se affirmare afferant, aut protestentur, & e. inquirant inquisitores, procedant, & in eos seuerius Canonice poenis, & aliis eorum arbitrio animaduerant. Ergo quaecumque affirmatio etiam coniecturalis videtur prohiberi. Deinde quia in supradicto motu excipitur solum cognitio astrorum, quae Agriculturae, navigationi, & rei medicae deferre potest, sed exceptio firmat regulam in casibus non exceptis. Ergo cognitio futurorum euentuum quaecumque sit prohibita est. Neque valet dicere hanc cognitionem Agriculturae, navigationi, & medicinae deferre euentum excipi, quia haec certa haberi potest, futurorum autem euentuum incertissima. Nam etiam pro navigatione, Agriculturae, & medicinae arte incerta est ex astris cognitio. Item hic modus praedecendi futura etiam sub dubio praebet non leuem occasionem deceptionis: putant enim audientes sub illa diuinatione proferri ad dissimulandam malitiam diuinationis, non quia de facto vera non patetur, quae ab ipsis praedecuntur.

8. Nihilominus mihi probabilis apparet hanc coniecturalem, dubiam, tenuissimamque praedictionem in supradicto motu proprio non prohiberi quia in ipso motu proprio nulla

Ferd. à Castro Sum. Mor. Pars 116.

de nouo ferret prohibitio, sed quod iure diuino, & canonico prohibitum erat, denouo prohibetur, ut constat ex toto procedo illius constitutionis, & praecipue ex illis verbis: Nos igitur, qui pro nostri pastoralis officij munere fidei integritatem inuolantam conseruare debemus, & animatum salutem prospicere, quantum diuina gratia adiuuare possumus, ex paternae charitatis visceribus optamus, damnautes, reprobantes, omne genus diuinationum, quae diabolo auctore ad fidelium deceptionem à praedictis curiosis, vel perditis hominibus fieri solent. Ecce quomodo solum perniciosa diuinationem à diabolo inuentam prohibere Pontifex intendit: & tradit optime Caetan. 2. 2. q. 95. art. 5. Valen. *diff. 6. q. 12. p. 1. in fine.* Ergo coniecturalem solum praedictionem futurorum euentuum non intendit Pontifex prohibere; Adde: haec coniecturalis, & dubia praedictio futuri euentus, non est praedictio illius absolute, sed solum est praedictio illius sub quadam tenuissima coniectura contingenti, quod potius est praedictio contingentiae, quam est certus, & ita hanc praedictionem in foro conscientiae licite sentire videtur Suar. *tom. 1. de Relig. lib. 2. de superstit. c. 11. n. 30. Valen. 2. 2. diff. 6. q. 12. p. 1. in fine* & p. 3. col. 3. *vers. si autem*, Martin. Delrio *de iur. mag. lib. 4. cap. 2. q. 3. & cap. 3. q. 1.*

9. Neque obstant contraria. Fateor enim in foro externo puniendos esse Astrologos iudicarios, qui futuros euentus, & res occultas manifestant, tamen si protestentur se non certo ea praedecere; quia saltem tanquam verosimilia, & probabilia manifestant, quod nullo modo fieri potest. Et quia praesumuntur ad occultandam suam malitiam ea forma praenuncianda uti. Quocirca raro à culpa mortali excusari potest quaelibet ex astris coniecturalis praedictio quantumvis dubia; quia nunquam talis praesumitur, sed potius creditur firmitatem habere. Ad confirmationem dico permissam esse Astrologiae artem circa navigationem, medicinam, aliasque res naturales, & prohibitam circa contingentia: at praedictio futuri euentus sub contingentia non videtur praedictio tam futuri contingentis, quam necessarii, cum non tam praedecatur euentum, quam illius contingentiam, Adde in supradicto motu proprio permissam esse Astrologiae artem circa temperaturam, inclinationem, & propensionem viuientis, ut expresse notauit Suar. *ditto c. 1. n. 12.* Ergo sola praedictio futuri euentus, vel occulti facti cum maiori certitudine, quam ex astris haberi potest, prohibita est. Ergo non illa tenuissima coniecturalis praedictio, quae potius est inclinatione, & temperatura viuientis, quam ex alio capite colligitur.

10. Ex his inferitur quid dicendum sit de his, quos Zahories vocant: & placet resolutio Sanchez *lib. 2. in decal. cap. 38. n. 37.* esse quidem superstitiosos, si visu corporis dicant se penetrare corpus opacum, quale est terra, & quae ibi sunt abscondita cognoscere, quia cum haec cognitio humana potentia fieri non possit, efficitur ope demonis haberi. At si ex effectibus sensibilibus apparentibus, ut ex aliqua herba, & vaporibus, aut exhalationibus naturaliter thesaurum, vel venam aquae significantibus thesauros vel vena praedecant, superstitiosum non erit, quia non ex mediis improprietatis cognitionem inuestigant, neque aliquid quod humana potentia cognosci non potest praenunciant.

PUNCTVM V.

Quousque diuinitio per somnia licita esse possit.

SVMMARIVM.

1. Expenduntur causa somniorum.
2. Ex somnis temperaturas corporis, illisque mores, & affectiones coniectare nullum est peccatum.
3. Inuestigare à qua causa somnia pronentiant, an à Deo, vel malo spiritu, an ex dispositione corporis licitum est.
4. Sed nimis est difficile in hac re sententiam ferre.
5. Expenduntur aliqua coniectura somniorum, quae à Deo immittantur.
6. Quoties probabile non est somnium esse à Deo, peccatum graue est ex illa praenotionem futuri euentus, vel alius effectus occulti colligere.
7. Credere aequaliter somno, seu aequaliter ex illo timere aduersum, non videtur graue peccatum.

1. **D**iuus Thom. communiter receptus, 2. 2. q. 95. art. 6. quadruplicem causam somniorum enumerat: duplicem corporalem, duplicem spirituales. Corporales sunt, tum interior, tum exterior: interior, praecipua causa naturalis somniorum est, dispositio, affectioque corporis humani, si enim abundat sanguine laeta somnia contingunt, si abundat spermate, turpia representantur, si atra bilis dominatur, tristitia cogitatur, si bilis flaua viget, pugnae, rixae, & lites se offerunt, si

Bb

phlegma

phlegma redundat, fontes, flumina; imbres, praeque vi-
 rentia occurrunt; si sibi laborat, se bibere cogitat, si fame, epu-
 las apprehendit: quae omnia late persequitur Gregor. Nyssen.
lib. de hominis officio. cap. 13. lido. lib. 5. sentent. 1. cap. 6.
 Gregor. *lib. 4. Dial. cap. 48.* Exterior causa corporalis somnio-
 rum est corpus circumstantis, vel caeli temperies quae aliquan-
 do solet dormientis phantasiam ita immutare, vt ad illius si-
 militudinem somnia succedant. Spirituales vero causa som-
 niorum vna est intrinseca, alia extrinseca. Intrinseca est cogi-
 tatio praecedens in vigilia, & habitus ex ea genitus: causat
 enim in phantasia similes representationes. Nam inquit D. Au-
 gust. *lib. de spiritu. & anima c. 27.* Secundum studia quae
 quisque exercuit somniat, & solitarum artium simulacra in
 praesentia mentis impressa apparent in somnis. Extrinseca enim
 vel est bonus, vel malus spiritus: saepe enim a spiritu bono somnia
 immituntur, non solum piis hominibus, vt Ioseph. Ia-
 cob, Danieli, & aliis, sed etiam sceleratis, vt Pharaoni, & Na-
 buchodonosori: aliquando a malo spiritu causantur: demon enim
 vim habet (Deo sic permitente) humores corporis permutan-
 di & permiscendi: quibus sic permixtis somnia sibi placita im-
 mittit: quibus sic positus:

2. Dico 1. nullum est peccatum ex somnis temperaturas
 corporis, illiusque mores, & affectiones coniectare; quia
 coniectas ex effectibus causas, a quibus naturaliter prouenit:
 sic faciunt medici, vt humorem praedominantem infirmi cog-
 noscant, vt constat ex Hippocrate, *lib. 6. epidemior. & lib. de
 insomniis*, & Galeno, *lib. de praesagio ex insomniis*, & *lib. 3.
 de locis male affectis, cap. 4. sic Azor. 1. p. instit. moral. lib. 9.
 cap. 17. post princip. Lessius lib. 2. de iustit. cap. 43. dub. 8.
 n. 55. Nauar. sum. cap. 11. n. 33. Sanch. lib. 2. in decal. c. 38.
 num. 49. Suar. r. 1. de Relig. lib. 2. de superstitione. cap. 13. num. 6.*

3. Dico 2. inuestigare a qua causa somnia proueniant, an
 ex dispositione corporis; an a Deo vel malo spiritu licitum
 est: quia in hac inuestigatione solum intenditur cuiusdam ve-
 ritatis cognitio, quae utilis esse potest ad vitam componen-
 dam, exemplo antiquorum patrum somniorum causas
 inuestigantium id confirmari potest. Sic Percia, *lib. in Dan.
 q. 6. & de Magia, lib. 2. q. 7. Sanch. lib. 2. in decal. c. 38. num. 50.
 & 51. Suar. affirmans est omnino cap. 13. num. 6.*

4. Dico 3. Discernere a qua causa somnia proueniant, an a
 causa naturali, an a Deo, vel malo spiritu, difficillimum est:
 cum enim a qualibet ex his causis possit prouenire, quis vale-
 bit discernere, a qua somnium proueniat? Suar. *cap. illo num. 7.
 Valen. disp. 6. q. 12. part. 3.*

5. Dico 4. Ad coniecturandum an somnia aliquos futu-
 ros euentus significantia a Deo sint, aliqua media desumi pos-
 sunt ex modo somniorum, ex dispositione, quam relinquunt,
 & ex fine ad quem impellunt: si enim somnia inhonesta sint,
 vel ad malum impellant, aut animum turbatum relinquunt,
 tepidum, & indispotum ad virtutem: clarum est a malo spi-
 ritu immiti. At si somnia honesta sint, & promptiorem homi-
 nem reddant ad bene operandum, indicium est a Deo prou-
 enire, non tamen est certum, cum saepe demon in Angelum
 lucis se transigaret, vt facilius postea decipiat. Valen. 2. 2.
*disp. 6. q. 12. part. 3. ad finem, Lessius lib. 2. cap. 43. dub. 8.
 num. 52. Bonac. disput. 3. de primo decal. precepto. q. 5. p. 3.
 num. 7. Sanch. cap. 38. num. 52. Suarez cap. 13. num. 24. Eue-
 nire autem aliquando effectum, prout in somniis est repre-
 sentatum, indicium non est fuisse a Deo somnium immisum. Tum
 quia casu euenire potuit. Tum quia saepe demon procurat, vt
 sic eueniat, vt facilius possit hominem decipere, iuxta illud
Deuteronom. 13. Etiam si dixerint vobis, & ita euenierit, non
 creditis. Quapropter consilio confessoris, vel viri prudentis
 in hac parte standum est, neque proprio iudicio fidendum, vt
 bene dicit Sanch. *cap. 38. num. 52. Suar. cap. 13. num. 24. Lessius
 cap. 43. dub. 8. num. 51.* Si autem confessor, vel vir prudens
 iudicium ferat probabile esse a Deo prouenire, potens illi fi-
 dem habere, & secundum illud operari. Sic Suar. *d. n. 24.
 Sanch. n. 52.* Quod si facta inuestigatione adhuc dubium est an
 sint a Deo, reputanda esse a causa naturali, & nullam signifi-
 cationem habere, quod si aliquid significent, timendum est a
 demone immissa esse: quia Deus cum aliqui per somnium si-
 gnificare intendit, solet talibus circumstantiis somnium venire;
 vt somniantem certum reddat de diuisione. Suar. *cap. 13. n. 20.
 Sanch. num. 51.**

6. Dico 5. Quoties probabile non est, somnium esse a
 Deo, peccatum graue est ex illo praenotionem futuri euentus,
 vel alicuius effectus occulti colligere: Sic tradunt omnes Do-
 ctiores supra relati Suarez *num. 25. Sanchez num. 53. Lessius
 n. 52. Azor. lib. 9. cap. 17. circa finem. Valen. disp. 6. q. 12.
 punct. 3. vers. tertio quoad somnia.* Ratio est: quia somnium
 non potest effectum illum significare, nisi ex impositione cau-
 sae superioris, scilicet Dei, vel demonis si igitur probabile
 non est a Deo affirmari ad significandum talem effectum, restat,
 vt a demone significationem habeat. Ergo ex tali significatione
 est. Cum praenotari est se disciplinae demonis tubicere.
 Ergo peccatur grauissimè. Hinc fit, grauissimum esse peccatum
 superstitionis, si per somnium proceres praenotionem futuri

euentus, vel effectus occulti, qualiter procurantur gen-
 tiles, se tali fieri, & dispositione ad somnium praeparatis, vt
 sibi occulta reuelarentur: procuras enim a demone instrui,
 tametsi dicas nolle ab eo instrui; sed a Deo, qui factus ipso,
 quod vanum est, demonem inuitas: sic Suar. *lib. 2. de super-
 stit. cap. 13. num. 20. Sanch. lib. 2. decal. cap. 38. num. 53. Les-
 sius lib. 2. c. 43. dub. 8. num. 54. Bonac. disp. 3. de primo decal.
 precepto. q. 5. p. 3. num. 6.*

7. Dico 6. Credere aequaliter somnio, seu aequaliter ex
 illo timere aduerfum, vel sperare prosperum, non videtur gra-
 ue peccatum, quia cum a Deo possit esse (tametsi regulariter
 non fit) occasio nem praebet alicuius suspensionis. Sic Lessius
num. 53. Sanch. n. 25. Ex quo fit te absque peccato graui posse
 ob somnium habitum aliquando opus facere, vel omittere,
 modo non fit contra aliquod praecipuum: Sic Lessius, & Suar.
*supra, cum Nauar. c. 11. n. 33. Caetan. verbo somniorum obser-
 uatio. Dixi aliquando: nam si continuo ex somniis ad operan-
 dum moueretur, a peccato graui non esses exculatus: quod
 tunc conuinceris fidem somniis adhibere maiorem, quam pat-
 est. Sic Lessius, & Suar. *supra.**

PUNCTUM VI.

Quousque diuinatio per sortes licita sit,

SUMMARIUM.

1. Sortes mitri possunt ad aliquid faciendum, vel ad veri-
 tatem occultam cognoscendam. Vnde sortes alia sunt
 diuisoria, alia consultoria.
2. Sortes diuisoriae licent excepto casu electionis Ecclesia-
 sticae.
3. Enumerantur plures casus, qui dirimi possunt sortibus.
4. Aliquando per accidens illicita sunt haec sortes diuisoriae.
5. Qua ratione in electionibus Ecclesiasticis haec sortes probi-
 bita sint, an iniqua ex iure totum positum an naturalit-
6. Quid si duo aequalibus suffragiis eligantur ad beneficium,
 an hac electio sortibus terminari possit? Negatiue
 respondendum est.
7. Qua ratione licet beneficium sortibus dirimi possit.
8. Non est prohibita electio per sortes ad officia civilia, &
 secularia.
9. Electio ad officia, & beneficia Ecclesiastica per sortes fa-
 cta, an sit inualida? Sub distinctione respondetur.
10. Sortes consultoriae licita sunt, si debito modo fiant.
11. Expenduntur conditiones necessariae ad eorum honestatem.
12. Sortes diuinariae semper sunt illicitae.
13. In his sortibus diuinariis plura solent crimina misceri.

1. AD duplicem finem sortes mitri possunt, vel ad ali-
 quid faciendum, vel ad veritatem occultam cognos-
 cendam. Ex quo duplici fine sortes distinguuntur. Aliae vocan-
 tur diuisoriae, aliae consultoriae. Quae ad aliquid faciendum di-
 riguntur: quia illis positus ius indiuisum, & ambiguum mul-
 tis competens diuiditur, & vni illorum applicatur. Consulto-
 riae, seu diuinariae sortes sunt i quibus Dei vel demonis vo-
 luntas exquiritur, vt quid faciendum sit manifestet. Si Dei
 voluntas exquiratur, consultoriae sortes dicuntur; si autem
 demonis, diuinariae sortes appellantur. Quapropter triplices
 sortes Doctores distinguunt, diuisoriae, consultoriae, & diuina-
 riae: Sic D. Thom. ab omnibus receptus. 2. 2. q. 95. art. 8.

2. Dico 1. Sortes diuisoriae per se licitae esse excepto casu
 electionis Ecclesiasticae sic post alios antiquiores docent
 Azor. 1. part. instit. moral. lib. 9. cap. 21. q. 10. Suar. de Relig. lib. 2.
 de superstitione. c. 13. n. 3. Sanch. lib. 2. in decal. c. 38. n. 58. Lessius
 lib. 2. de iustit. cap. 43. dub. 9. num. 58. Bonac. disp. 2. de primo
 decal. precepto, quaest. 5. punct. 2. num. 12. Ratio est: quia
 huiusmodi sortes non allumuntur ad inuestigandum aliquid
 occultum, sed vt quis beneficium consequatur, quod multi
 habere non possunt. Hoc autem per se licitum est, & saepe
 conueniens ad lites diuindandas. Debet tamen fieri ab eo, qui
 potestatem habet beneficium concedendi: quia fors non con-
 cedit beneficium, sed voluntas sortem mittens illud concedit
 posita illa sortis contingentis conditione.

3. Hinc fit licitum esse controuersiam alicuius hereditatis,
 legati, & similis sorte dirimi ex mutuo litigantium consensu;
 quia est quidam contractus aequalis, in quo vniquisque
 credit inri praetento, si fors alteri contigerit, 2. fit ex volun-
 tate iudicis hanc controuersiam dirimi posse; tametsi litigan-
 tae teneant, dummodo hereditas, vel legatum diuidi non
 possit, neque appareat quis vincat in iure: probat Textus in
 leg. si duobus, Cod. communia delegatis, ibi: facinus in
 huiusmodi casibus; rei iudicem fortunam esse, & sortem in-
 ter altereant adhibendam, vt quem totis preterulerit, is qui-
 dem habeat potestatem eligendi: Et leg. si cum amico, ff. de in-
 ditijs, & alijs Suar. *rem. 1. de Relig. lib. 2. de superstitione. c. 22. n. 4.
 Sanch. lib. 1. in decal. c. 38. n. 57.* Ratio est quia iudex ex officio
 compellitur